

„Monitor Chiny w ONZ” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktywnością chińskiej dyplomacji na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych ze szczególnym uwzględnieniem polityki na forum Zgromadzenia Ogólnego, Rady Bezpieczeństwa, Rady Gospodarczo-Społecznej oraz w Radzie Praw Człowieka.

DR PRZEMYSŁAW CIBOREK

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHINY W ONZ

KWIECIEŃ 2023

ROZMOWA TELEFONICZNA XI JINPING – WOŁODYMIR ZEŁENSKI

Była to pierwsza oficjalna rozmowa między liderami politycznymi Chin i Ukrainy od 24 lutego 2022 roku. Oprócz kurtuazji, strony zobowiązały się do podjęcia wysiłków dyplomatycznych w celu pokojowego rozwiązania konfliktu. Działania miałyby być zgodne z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych. Xi Jinping stwierdził, iż wzajemny szacunek dla suwerenności i integralności terytorialnej jest politycznym fundamentem stosunków chińsko-ukraińskich.

I. AKTYWNOŚĆ CHRL W RADZIE BEZPIECZEŃSTWA ONZ

12 kwietnia: ambasador Zhang Jun nt. sytuacji w Mali. W czasie briefingu RB ONZ dotyczącego sytuacji w Mali, podkreślono znaczenie wdrażanego porozumienia pokojowego, przemian politycznych i przygotowań do wyborów parlamentarnych. Delegacja chińska wyznaczyła trzy priorytety dla społeczności międzynarodowej, które szerzej wpisują się w misję ONZ MINUSMA. Pierwsza kwestia odnosiła się do wsparcia wysiłków Mali w walce z terroryzmem. Wezwano do zwiększenia finansowania w zakresie zakupu sprzętu oraz prowadzenia wywiadu antyterrorystycznego, gdyż celem operacji antyterrorystycznych jest ochrona praw ludności cywilnej do życia i bezpieczeństwa. Co ciekawe, strona chińska zaznaczyła, iż ChRL nie jest zwolennikiem łączenia praw człowieka ze wsparciem i pomocą w walce z terroryzmem, gdyż godziłoby to w suwerenność Mali. Drugą z wymienionych kwestii było wezwanie do udzielenia wsparcia w ramach wdrożenia porozumienia pokojowego. ChRL doceniło przy tym udział Algierii w zakresie prowadzenia mediacji. Zhang Jun wezwał do wsparcia porozumienia o zawieszeniu broni i budowaniu krajowych sił bezpieczeństwa. Wsparcie ChRL w tym zakresie dotyczy i będzie dotyczyć zaopatrzenia w wodę, wsparcie rolnictwa, budowa infrastruktury oraz przeprowadzenie szkoleń zawodowych dla ludności Mali. Jako trzeci z priorytetów wyznaczono „zapewnienie konstruktywnego wsparcia dla przemian politycznych”. Władze malijskie obecnie przygotowują projekt konstytucji oraz pracują nad projektem wyborów powszechnych, toteż wezwano społeczność międzynarodową do „zachowania cierpliwości i zwiększenia wsparcia” w tym zakresie.

17 kwietnia: briefing RB ONZ w sprawie Kolumbii. Ambasador Geng Shuang wyraził zadowolenie z postępów w negocjacjach o zawieszeniu broni między rządem Kolumbii a Armią Wyzwolenia Narodowego i innymi grupami zbrojnymi. Chiny zapewniły wsparcie inwestycyjne w reformę rolną oraz eliminację nielegalnych upraw, wykorzystywanych w ramach narkobiznesu. Według strony chińskiej, wysiłki te mają rozwiązać problemy ubóstwa, nierównego rozwoju i niesprawiedliwości społecznej. Stwierdzono, iż ONZ i partnerzy międzynarodowi powinni zapewnić większe wsparcie w tym zakresie. Chiny wspierają również rząd kolumbijski w zwiększaniu rozmieszczenia sił bezpieczeństwa na obszarach dotkniętych konfliktem, nad którymi rząd nadal nie ma skutecznej kontroli, powstrzymywaniu działań z użyciem przemocy, podejmowaniu inicjatyw w celu ochrony kobiet, dzieci i mniejszości etnicznych.

17 kwietnia: wystąpienie Zhang Juna podczas briefingu RB ONZ na temat koreańskiego programu jądrowego. Zhang Jun zauważył, iż napięcie na Półwyspie Koreańskim utrzymuje się, nasilając konfrontacje między Północą a Południem. Winą obarczono między innymi Stany Zjednoczone, które „prowadzą częste ćwiczenia wojskowe na peryferiach Półwyspu”. Głównym zarzutem w stronę amerykańską było rozmieszczenie broni strategicznej w regionie (lotniskowce o napędzie jądrowym i bombowce B52), które wywołuje „brak bezpieczeństwa” w Korei Północnej. Ambasador ChRL zaapelował o zachowanie powściągliwości, utrzymanie kursu na wypracowanie rozwiązania politycznego oraz współpracy na rzecz osiągnięcia denuklearyzacji Półwyspu. W tym kontekście wyznaczono trzy zadania, z których pierwsze odwoływało się do „okazania sobie dobrej woli i dobrej wiary”. Powyższe odnosiło się do idei zaniechania stosowania praktyk sankcji i nacisków polityczno-gospodarczych. Druga sprawa dotyczyła zainicjowania dialogu, który doprowadziłby do wzrostu zaufania. Wskazano na niepodzielność bezpieczeństwa i zaapelowano, aby „żaden kraj nie dążył do absolutnego bezpieczeństwa kosztem bezpieczeństwa innych państw”. Trzecią kwestią określono wiodącą rolę RB ONZ w procesie złagodzenia sytuacji na Półwyspie Koreańskim.

24 kwietnia: stanowisko ChRL w trakcie otwartej debaty RB ONZ nt. skutecznego multilateralizmu poprzez obronę zasad Karty Narodów Zjednoczonych. Z inicjatywy Federacji Rosyjskiej, która w kwietniu przejęła przewodnictwo w pracach RB ONZ, zorganizowano dyskusję o przyszłości multilateralizmu. Zasadniczej części posiedzenia przewodniczył rosyjski minister spraw zagranicznych Siergiej Ławrow (zob. kom.).

25 kwietnia: wypowiedź Zhang Juna ws. Sudanu podczas briefingu RB ONZ. Delegat ChRL zauważył, iż konflikt zbrojny w Sudanie spowodował ofiary cywilne i zniszczenia infrastruktury. Chiny wezwały do zakończenia działań wojennych i priorytetowego traktowania interesów kraju i jego mieszkańców. Ponadto Chiny

wyraziły nadzieję na wdrożenie humanitarnego zawieszenia broni i skuteczną ochronę cywilów oraz zapewnienie bezpieczeństwa dla pomocy humanitarnej. Zhang Jun wyraził uznanie dla działań Unii Afrykańskiej, IGAD (Międzypaństwowa Władza ds. Rozwoju), Ligi Państw Arabskich i innych organizacji za ich rolę w reagowaniu na sytuację w Sudanie oraz zaznaczył, iż Chiny wspierają ONZ w procesie koordynacji działań z powyższymi organizacjami. Ponadto Zhang Jun wyraźnie podkreślił, iż Chiny zdecydowanie popierają suwerenność, niepodległość i integralność terytorialną Sudanu.

26 kwietnia: wypowiedź Zhang Juna na briefingu RB ONZ dot. sytuacji na Bliskim Wschodzie i kwestii palestyńskiej. Zhang Jun wystąpił jako przedstawiciel ministra spraw zagranicznych ChRL Qin Ganga. Ambasador Chin zaznaczył, iż promowanie wszechstronnego, sprawiedliwego i trwałego rozwiązania kwestii palestyńskiej jest priorytetem, a temu miały służyć cztery postulaty, ogłoszone przez Zhang Juna. Pierwszy z nich dotyczył przeciwstawienia się przemocy i dążeniu do wspólnego bezpieczeństwa. Powyższe wymagałoby jednak zwrócenia „jednakowej uwagi na uzasadnione obawy obu stron dotyczących bezpieczeństwa”, które według chińskiego dyplomaty można osiągnąć jedynie poprzez dialog i negocjacje. Drugi postulat dotyczył „zaprzestania jednostronnych działań na rzecz zmiany *status quo*”. Według strony chińskiej, Izrael ogranicza „przestrzeń życiową Palestyny” poprzez budowanie i legalizację nowych osiedli mieszkalnych oraz wkraczania na palestyńską ziemię i zasoby. Zhang Jun wezwał tym samym Izrael do poszanowania rezolucji RB ONZ nr 2334. Trzeci postulat odnosił się do udzielenia gwarancji środków do życia oraz wsparcia palestyńskiego rozwoju gospodarczego. Wezwano przy tym Izrael do zniesienia nieuzasadnionych ograniczeń w przepływie ludzi i towarów a także stworzenia warunków dla rozwoju społeczności palestyńskich na Zachodnim Brzegu. Czwartym postulatem było wdrożenie tzw. „rozwiązania dwupaństwowego”, które według dyplomacji chińskiej stanowi jedyne możliwe rozwiązanie konfliktu.

27 kwietnia: Geng Shuang na briefingu RB ONZ ws. Haiti. Przedstawiciel ChRL wyraził niezadowolenie z obecnie panującej sytuacji w Haiti, gdyż państwo pozostaje w kryzysie politycznym, bezpieczeństwa oraz humanitarnym. Proces transformacji politycznej nie cieszył się szerokim poparciem a przerwanie impasu politycznego według ChRL powinno być zadaniem priorytetowym. Geng Shuang podkreślił również znaczenie rosnącej fali przemocy spowodowanej działalnością gangów. Wezwano do zintensyfikowania prac przeciwdziałających rozwojowi przemocy. Geng Shuang zwrócił również uwagę na nielegalny przepływ broni na Haiti z zagranicy, zwłaszcza z terenu Stanów Zjednoczonych, co wpływa na dalszą destabilizację sytuacji w kraju.

II. SPRAWY DOTYCZĄCE CHRL W KONTEKŚCIE ONZ

1 kwietnia: stosunki Chiny-Singapur podniesione do rangi wszechstronnego, perspektywicznego partnerstwa wysokiej jakości.

Podczas spotkania wysokiego szczebla skutkującym podniesieniem rangi stosunków bilateralnych, jednym z głównych elementów rozwoju stosunków były sprawy międzynarodowe w ramach ONZ. Obie strony zobowiązały się stać na straży multilateralizmu i przestrzegać celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych. Zobowiązano się również do wzmocnienia koordynacji i współpracy w ramach ONZ i innych wielostronnych mechanizmów. Dodatkowo obie strony zobowiązały się do ochrony obecnego systemu handlowego w ramach WTO, w tym zapewnienia stabilnego i sprawnego globalnego łańcucha dostaw, „wspólnego rozwiązywania globalnych wyzwań” oraz promowania globalizacji gospodarczej.

3 kwietnia: spotkanie Qin Gang - António Vitorino. Chiński minister spraw zagranicznych spotkał się w Pekinie z dyrektorem generalnym Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (IOM) funkcjonującej w ramach ONZ. Qin Gang podkreślił, iż obecnie konieczna jest poprawa globalnego zarządzania migracjami a społeczność międzynarodowa powinna chronić uzasadnione prawa i interesy migrantów. Szef chińskiej dyplomacji podziękował również za wsparcie IOM dla inicjatywy Pasa i Szlaku, Globalnej Inicjatywy Rozwoju (GDI) oraz aktywny udział IOM w Globalnej Inicjatywie Bezpieczeństwa (GSI) oraz Globalnej Inicjatywie Cywilizacyjnej (GCI), aby „wspólnie wnieść większy wkład w sprawę globalnej migracji”. Vitorino wyraził uznanie dla pozytywnej roli Chin w globalnym zarządzaniu migracją. Podkreślił również sprzeciw IOM wobec dyskryminacji rasowej, chęć podtrzymania multilateralizmu oraz utrzymał poparcie wobec GDI, GSI i GCI. Obie strony wyraziły gotowość do intensyfikacji współpracy w celu wdrożenia tzw. Globalnego Paktu ws. Migracji, przyspieszenia współpracy Południe-Południe i podjęcia wspólnych wysiłków na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju ONZ.

6 kwietnia: spotkanie Xi Jinping - Emmanuel Macron. Oprócz diskutowanego bilateralnego wymiaru relacji Francja - Chiny, głowy państw podjęły temat wojny rosyjsko-ukraińskiej. Xi Jinping wezwał do deeskalacji konfliktu, ścisłego przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego oraz wypełnienia zobowiązań o braku intencji użycia broni jądrowej. Obie strony wezwały do wznowienia rozmów pokojowych „z uwzględnieniem uzasadnionych obaw wszystkich stron dotyczących bezpieczeństwa”, zgodnie z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych. Dodatkowo z oświadczenia

opublikowanego na stronie chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych wynika, iż „jako stali członkowie Rady Bezpieczeństwa ONZ i główne kraje o niezależnych tradycjach oraz jako zagorzali promotorzy światowej multipolaryzacji i demokracji w stosunkach międzynarodowych, Chiny i Francja mają zdolność i odpowiedzialność do przekraczania różnic i ograniczeń, przestrzegania ogólnego kierunku stabilności, wzajemności, pionierskiego i rozwijającego się wszechstronnego partnerstwa strategicznego Chiny-Francja, praktykowania prawdziwego multilateralizmu oraz ochrony pokoju, stabilności i dobrobytu na świecie”. Przeprowadzono również trójstronne spotkanie Xi Jinpinga z Emmanuelem Macronem oraz realizującą odrębną wizytę Ursulą von der Leyen. Xi Jinping zwracając się do przewodniczącej Komisji Europejskiej stwierdził, iż „Chiny zawsze trzymały się prawdziwego multilateralizmu, przestrzegały koncepcji globalnego zarządzania opartego na konsultacjach, wspólnej konstrukcji i dzieleniu się, i są gotowe wzmocnić koordynację i współpracę z UE w sprawach wielostronnych oraz wspólnie chronić system międzynarodowy z Organizacją Narodów Zjednoczonych w jego centrum, porządek międzynarodowy oparty na prawie międzynarodowym oraz podstawowe normy stosunków międzynarodowych oparte na celach i zasadach Karty Narodów Zjednoczonych”.

14 kwietnia: wizyta prezydenta Brazylii w Chinach. Luiz Inácio Lula da Silva podczas wizyty w Pekinie spotkał się z przewodniczącym Xi Jinpingiem oraz premierem Li Qiangiem. W trakcie rozmowy między prezydentami, Xi Jinping podkreślił, iż Chiny i Brazylia są obecnie największymi państwami rozwijającymi się. Przewodniczący ChRL za najważniejsze obszary współpracy określił rolnictwo, energetykę, infrastrukturę, lotnictwo, innowacje naukowe i technologiczne, zieloną gospodarkę, gospodarkę cyfrową oraz czystą energię. Ponadto Xi Jinping wyraził nadzieję na możliwość integracji chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku z brazylijską strategią „reindustrializacji”. W tym celu Chiny wyraziły gotowość wzmocnienia „strategicznej koordynacji” działań z Brazylią na forum ONZ, BRICS oraz G20. Prezydent Brazylii wyraził zadowolenie z obecnego stanu stosunków bilateralnych i nadzieję na dalszy rozwój tychże. Docenił „osiągnięcia rozwojowe” firmy Huawei w zakresie implementacji sieci 5G i zachęcił chińskie firmy do inwestowania i podejmowania współpracy w Brazylii, by wesprzeć transformację cyfrową i rozwój niskoemisyjny. Lula podkreślił intencję wspólnej ochrony multilateralizmu, międzynarodowej uczciwości i sprawiedliwości oraz zgodził się na koordynację i współpracę w zakresie spraw międzynarodowych w ramach formatów wielostronnych. Po spotkaniu prezydentów doszło do wydania wspólnego oświadczenia ChRL i Brazylii w sprawie pogłębienia wszechstronnego partnerstwa strategicznego. W ramach niniejszego

partnerstwa, ponownie zobowiązano się do dialogu i koordynacji działań w ramach ONZ, TWO, MFW, Banku Światowego oraz G20, BRICS i BASIC. Odnosząc się do spotkania prezydenta Brazylii z premierem ChRL, Li Qiang zaznaczył, iż stosunki bilateralne znajdują się obecnie w „ważnym momencie historycznym w kontynuacji przeszłości i wykuwaniu się przyszłości”. Premier ChRL położył największy nacisk na dwustronne wzmocnienie współpracy w zakresie zdolności produkcyjnych, „promowanie dokowania całości łańcucha przemysłowego” oraz „konsolidacji współpracy infrastrukturalnej”.

15 kwietnia: spotkanie Wang Yi - Annalena Baerbock. Spotkanie dyrektora Biura Spraw Zagranicznych Komitetu Centralnego KPCh z niemiecką minister spraw zagranicznych, oprócz wymiaru bilateralnego, niosło za sobą kilka postulatów odnoszących się do polityki międzynarodowej - w tym w ONZ. Wang Yi zobowiązał się do zdecydowanej obrony autorytetu ONZ i porządku międzynarodowego ustalonego po II wojnie światowej. Dodatkowo Chiny sprzeciwiły się unilateralizmowi i zastraszaniu i zobowiązują się do promocji demokracji w stosunkach międzynarodowych. Baerbock powiedziała, iż Chiny jako stały członek RB ONZ i Niemcy jako mocarstwo europejskie, muszą wzmocnić dialog i komunikację, gdyż obie strony mają „wiele wspólnych interesów”.

24 kwietnia: Xi Jinping wystosował list gratulacyjny z okazji Czwartego Światowego Forum Danych ONZ (UN World Data Forum 2023). Forum odbyło się w Hangzhou (prow. Zhejiang). Xi Jinping zwrócił uwagę, że zrównoważony rozwój jest nieuniknionym wyborem dla dobrobytu i postępu społeczeństwa ludzkiego. Chiny przestrzegają nowej koncepcji rozwoju innowacji, koordynacji, ekologii, otwartości i dzielenia się, stale ulepszają infrastrukturę cyfrową, ustanawiają i ulepszają system infrastruktury danych, wzmacniają budowanie danych i zdolności statystycznych oraz aktywnie dzielą się chińskimi praktykami i doświadczeniami w zakresie monitorowania celów zrównoważonego rozwoju. Chiny wyraziły gotowość do współpracy z innymi krajami w celu pogłębienia międzynarodowej współpracy w zakresie danych w ramach Globalnej Inicjatywy Rozwoju oraz pomoc we wdrażaniu Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

26 kwietnia: rozmowa telefoniczna Xi Jinping - Wołodymir Zełenski. Xi Jinping zaznaczył, iż stosunki chińsko-ukraińskie charakteryzuje 31 lat rozwoju, dzięki którym udało się wprowadzić je na poziom strategicznego partnerstwa. Zełenski kurtuazyjnie pogratulował Xi Jinpingowi reelekcji oraz „nadzwyczajnych osiągnięć Chin” w kwestii rozwoju polityczno-gospodarczego. Jedną z

najważniejszych kwestii poruszonych podczas rozmowy był temat „kryzysu ukraińskiego” (zob. kom.).

27 kwietnia: spotkanie Li Qiang - Darren Tang. Premier ChRL w trakcie spotkania z dyrektorem generalnym WIPO (Światowa Organizacja Własności Intelektualnej) podkreślił, iż Chiny zawsze przywiązywały dużą wagę do ochrony własności intelektualnej, poczyniły postępy w ustanawianiu i ulepszaniu odpowiednich systemów prawnych oraz zwiększyły świadomość ogółu chińskiego społeczeństwa w zakresie poszanowania i ochrony praw własności intelektualnej (sic!). Darren Tang z kolei zaznaczył, iż w ciągu ostatnich 50 lat Chiny dokonały historycznych osiągnięć w zakresie własności intelektualnej, awansując na 11 miejsce w Globalnym Indeksie Innowacji.

29 kwietnia: Wang Yi odbył spotkanie ws. reformy RB ONZ. Członek Biura Politycznego KC KPCh i dyrektor Wydziału Łączności Międzynarodowej KC KPCh spotkał się ze współprzewodniczącymi negocjacji międzyrządowych w sprawie reformy Rady Bezpieczeństwa 77. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, przedstawicielem Kuwejtu Tareqiem Albanai oraz przedstawicielem Austrii Alexanderem Marschikiem. Dyplomata ChRL podkreślił kluczową rolę ONZ w zapewnieniu pokoju i rozwoju na świecie. Wang Yi podkreślił wskazał również, iż cele Karty Narodów Zjednoczonych stanowią prawo i podstawowe normy rządzące stosunkami międzynarodowymi. Wang Yi zaznaczył, że reforma Rady Bezpieczeństwa powinna być uczciwa i sprawiedliwa, zwiększając reprezentację i głos krajów rozwijających się oraz powinna umożliwić większej liczbie małych i średnich krajów udział w podejmowaniu decyzji Rady Bezpieczeństwa, zwłaszcza w celu „naprawienia historycznej niesprawiedliwości” wobec Afryki. Albanai i Marschik docenili zaangażowanie ChRL we wzmacnianie roli ONZ, ochronę multilateralizmu i ochronę autorytetu międzynarodowego ONZ, a także przyjęcie prymatu Karty Narodów Zjednoczonych w stosunkach międzynarodowych.

KOMENTARZ

W kwietniu 2023 roku Federacja Rosyjska przejęła przewodnictwo w pracach Rady Bezpieczeństwa ONZ. Państwa reprezentujące szeroko pojęty Zachód krytycznie odniosły się do faktu, iż państwo, które dopuściło się pogwałcenia elementarnych postanowień Karty Narodów Zjednoczonych,

będzie przewodniczyć pracom Rady Bezpieczeństwa. Minister spraw zagranicznych Ukrainy Dmytro Kułeba stwierdził, iż jest to „policzek wymierzony społeczności międzynarodowej”. W tym kontekście ważne jest, aby scharakteryzować czy i w jaki sposób Chińska Republika Ludowa stała się narzędziem dla polityki Rosji? Lub też czy obie strony mogą skorzystać na działaniach Moskwy?

W ostatnim tygodniu rosyjskiego przewodnictwa nad pracami RB ONZ zorganizowano specjalne posiedzenie, które dotyczyło zagadnienia „skutecznego multilateralizmu poprzez ochronę zasad Karty Narodów Zjednoczonych”. Spotkanie rozpoczął sekretarz generalny ONZ Antonio Guterres, który w trakcie swojego przemówienia jeden raz odniósł się do wojny na Ukrainie. Guterres powiedział, iż „rosyjska inwazja na Ukrainę, z naruszeniem Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego, powoduje ogromne cierpienie i dewastację kraju i jego narodu oraz zwiększa globalną dyslokację gospodarczą wywołaną pandemią COVID-19”. Zachodnie media szeroko komentowały zachowawcze stanowisko sekretarza generalnego ONZ.

Co kluczowe, zasadniczej części posiedzenia przewodniczył rosyjski minister spraw zagranicznych Siergiej Ławrow. Podczas 25-minutowego przemówienia Ławrowa na temat multilateralizmu, na agendzie pojawiły się tematy „walki Rosji z nazistowskim reżimem Kijowa”, „zagrożenia Rosji poprzez wschodnią ekspansję NATO” a także „naruszenia porozumień mińskich”. Rosja użyła zatem instytucji RB ONZ do legitymizacji własnych działań w Europie. Ponadto strona rosyjska podkreśliła „nierównowagę ilościową i personalną na korzyść Zachodu”, która implikuje potrzebę reformy ONZ a w szczególności jej decyzyjnej komórki, tj. RB ONZ. Rosyjski dyplomata wezwał Stany Zjednoczone i Unię Europejską do poszanowania pozycji innych członków społeczności międzynarodowej, gdyż jak stwierdził „nikt nigdy nie przyznał zachodniej mniejszości prawa do wypowiedzania się w imieniu całej ludzkości”. Według Ławrowa, przyszłość stosunków międzynarodowych zależy od wyniku konfliktu na Ukrainie. Ponadto Siergiej Ławrow oskarżył USA o próbę redefinicji multilateralizmu na poziomach regionalnych, aby ten służył ich interesom. Jako przykład podał region Ameryki Łacińskiej, gdzie USA wezwało do wznowienia tzw. doktryny Monroe, która miała prowadzić do zerwania relacji państw CELAC z Rosją i Chinami. Kolejnym przykładem przytoczonym przez rosyjskiego ministra była kwestia rozwoju regionu ASEAN w Azji Południowo-Wschodniej. Według Moskwy, amerykańska polityka w regionie Indo-Pacyfiku a także polityka sojuszników Waszyngtonu podważa wypracowany przez dekady model funkcjonowania multilateralizmu, którego liderem było przecież Stowarzyszenie

Narodów Azji Południowo-wschodniej. W kontekście ASEAN, przytoczono również zobowiązania powzięte na szczycie NATO w Madrycie w 2022 roku. Siergiej Ławrow odwołał się do odpowiedzialności NATO za utrzymanie niepodzielnego bezpieczeństwa w regionie Euro-Atlantyckim i Indo-Pacyficznym. To z kolei miało skutkować utworzeniem sojuszu militarnego AUKUS, co doprowadziło do erozji procesów multilateralnych w regionie Azji Południowo-wschodniej. W celu wzmocnienia multilateralizmu na forum ONZ, Siergiej Ławrow wezwał do poszerzenia składu Rady Bezpieczeństwa o państwa Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej, gdyż obecnie panująca „nadreprezentacja Zachodu podważa zasady multilateralizmu”. Z inicjatywy Wenezueli powstała „Grupa Przyjaciół w obronie Karty Narodów Zjednoczonych”, a Ławrow podkreślił możliwość konstruktywnego wykorzystania potencjału BRICS, Szanghajskiej Organizacji Współpracy, Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, Wspólnoty Niepodległych Państw oraz Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym dla rozwoju tejże Grupy. Szef rosyjskiej dyplomacji zaznaczył również, iż Moskwa docenia „szczerą wolę krajów Globalnego Południa”, poczynając od „Azji Wschodniej i Południowo-wschodniej, przez świat arabski i ogólnie muzułmański, aż po Afrykę i Amerykę Łacińską” w kwestii zapewnienia rozwiązania bieżących spraw poprzez zbiorową pracę opartą na suwerennej równości państw i niepodzielnym bezpieczeństwie. Z tej perspektywy, kluczowym jest podkreślenie przez rosyjskiego dyplomata roli kilku szczególnych regionów: Ameryki Łacińskiej, Afryki, Azji Środkowej i Azji Południowo-Wschodniej. Co ważne w wystąpieniu Ławrowa Chiny zostały wskazane w takich kontekstach jakby Rosja była obrońcą interesów chińskich. Innymi słowy Moskwa postawiła się tu w roli rzecznika Chińskiej Republiki Ludowej co niekoniecznie może podobać się w Pekinie.

W kontekście wystąpienia Ławrowa warto zwrócić uwagę na ile wystąpienie chińskiego ambasadora przy ONZ było zbieżne z rosyjskimi postulatami. W przemówieniu Zhang Juna szczególnie wyróżniono „jedynie” rolę państw Afryki, co prowadzi do dwóch podstawowych wniosków. Strona chińska wielokrotnie wzmiankowała o istocie uznania głosu państw regionu Ameryki Łacińskiej oraz Azji Południowo-Wschodniej, jednak tym razem Rosja „wyręczyła” Chiny w tym względzie. Wskazuje to na zbieżność interesów lub działanie na rzecz interesu ChRL w celu podkreślenia siły zbliżenia politycznego Moskwy i Pekinu. Po drugie, zwrócenie szczególnej uwagi na region Afryki znamionuje pewien rodzaj przewagi ChRL nad pozostałymi mocarstwami w kwestii rozwoju relacji zarówno regionalnych jak i bilateralnych na kontynencie afrykańskim. Zarówno dyplomata z Rosji jak i Chin zaatakowali Stany Zjednoczone jako mocarstwo prowadzące politykę „jednostronnych sankcji gospodarczych”, które popierane

są przez państwa sojusznicze USA, ale nie są częścią agendy ONZ. Co ważne, ambasador ChRL przy ONZ nie odniósł się do kwestii rozszerzania NATO. Być może ChRL rezerwuje sobie ten argument i prawo do umieszczenia go na agendzie w odpowiednim czasie, jednocześnie bacznie obserwując sytuację w regionie Azji Południowo-Wschodniej, w tym przede wszystkim związaną z powstaniem AUKUS. Co więcej według Pekinu, działania stabilizujące bezpieczeństwo międzynarodowe powinny opierać się na zaproponowanych przez chińską dyplomację „globalnych inicjatywach”, tj. Global Security Initiative, Global Development Initiative oraz Global Civilization Initiative, które w szerokim kontekście wpisują się w slogan przewodniczącego ChRL Xi Jinpinga, tj. „wspólnoty o wspólnej przyszłości dla ludzkości”. Chińska delegacja zapowiedziała promocję tychże „na wszystkich możliwych frontach”.

Powracając do kwestii samego posiedzenia i debaty nt. multilateralizmu, które zostało zwołane na szczeblu ministerialnym, należy wskazać, iż zostało ono wyraźnie niedoreprezentowane przez delegacje trzynastu z piętnastu członków obecnie zasiadających w RB ONZ. Gabon i Ghana wysłały na spotkanie wiceministrów resortów spraw zagranicznych, natomiast Zjednoczone Emiraty Arabskie wysłały ministra stanu. Większość pozostałych członków RB ONZ była reprezentowana przez na szczeblu ambasadorów misji przy ONZ. Należy wnosić, co podkreślały obecne na spotkaniu delegacje państw Zachodu, że reżim moskiewski utracił reputację na arenie międzynarodowej. Z drugiej strony należy pamiętać, że minister Ławrow ostatnio odbył spotkania w Republice Południowej Afryki i Brazylii, zatem w państwach członkowskich BRICS.

Pominięcie szerszego kontekstu przy analizie przemówień podjętych w trakcie ostatniej debaty nad multilateralizmem na forum RB ONZ, prowadzonej przez rosyjską delegację, może prowadzić do wyciągnięcia błędnych wniosków. Zgodnie z oczekiwaniami, odwołujący się do idei multilateralizmu rosyjscy dyplomaci wykorzystali fakt prezydencji w RB ONZ do celów propagandowych. W istocie, należy wskazać, iż postulaty Pekinu i Moskwy są zbieżne w zakresie „reformy systemu ONZ” oraz „modernizacji multilateralizmu”. Rozpoczynając dyskusję nad multilateralizmem pod przewodnictwem Siergieja Ławrowa, mogłoby się wydawać, iż to strona rosyjska zgłaszając „własne” postulaty, ponownie została wsparta retorycznie przez dyplomację Chińskiej Republiki Ludowej. Ponadto, Rosja podejmując się zagadnienia multilateralizmu a także wyrażając nadzieję na reformy w tym zakresie oraz podkreślając istotę przestrzegania zasad Karty Narodów Zjednoczonych, powieliła postulaty od lat formułowane przez stronę chińską na forach międzynarodowych. Zasadniczo sam fakt podjęcia się tematu multilateralizmu przez Rosję powinien budzić

pewne podejrzania. Wydawałoby się, iż otwarta debata nad współpracą międzynarodową oraz respektowanie ogólnych zasad polityki światowej w obliczu rosyjskiej napaści na niepodległe państwo, będzie niewygodne dla poddanych ostracyzmowi międzynarodowemu liderów politycznych Federacji Rosyjskiej. Jednak fakt podjęcia tematyki, która przez dyplomację ChRL forsowana jest na forum ONZ co najmniej od prezydentury Donalda Trumpa, jest niezwykle istotny. Z perspektywy dalszego funkcjonowania chińsko-rosyjskiego tandemu polityczno-gospodarczego, utrzymanie jednogłosu w „sprawach zasadniczych” daje Pekinowi pewność, iż to centrum polityczne umieszczone w Zhongnanhai a nie na Kremlu będzie wyznaczać ogólny kierunek polityki zagranicznej w opozycji do Stanów Zjednoczonych. Wynika to również z dominacji gospodarczej ChRL w relacjach Rosją, która lokuje pozycję Moskwy jako „junior partnera” w stosunkach z Państwem Środka. Tym samym Pekin budując porozumienia polityczno-gospodarcze z państwami „Globalnego Południa”, będzie szukać szerszego poparcia dla własnych postulatów w organizacjach międzynarodowych a Moskwa jest tu widziana jako partner wspomagający. Jednak ten partner wspomagający ma też swoje interesy, w tym właśnie na Globalnym Południu. Odnosząc się do powyższego wątku, należy wspomnieć o styczniowej wizycie Siergieja Ławrowa w Republice Południowej Afryki. Spotkanie zostało zorganizowane po zaplanowaniu wspólnych ćwiczeń południowoafrykańskiej, chińskiej i rosyjskiej marynarki wojennej, które odbyły się w drugiej połowie lutego 2023 roku. Amerykańska administracja wyraziła wówczas „zaniepokojenie” całą sytuacją, natomiast z bardziej stanowczą reakcją spotkały się władze Brazylii, kiedy 17 kwietnia, Siergiej Ławrow spotkał się m.in. z prezydentem Luizem Inacio Lulą da Silvą. Waszyngton oskarżył wówczas brazylijskie władze o „papugowanie” chińskiej i rosyjskiej propagandy.

W tym samym czasie dyplomacja ChRL aktywnie działała na „rosyjskim podwórku”, gdyż 27 kwietnia 2023 roku w Xi’an, stolicy prowincji Shaanxi odbył się szczyt szefów dyplomacji państw Azji Centralnej – Chiny (China-Central Asia Foreign Ministers’ Meeting). Chiny i Rosja są świadome o potrzebie dywersyfikacji partnerów współpracy oraz realizacji partykularnych celów własnej polityki zagranicznej. Realizacja tychże często prowadzi do wzrostu napięć pomiędzy stronami i tego w tandemie chińsko-rosyjskim wykluczyć nie możemy.

Na szczególną uwagę zasługuje również wspomniane wcześniej jednorazowe odniesienie się do wojny na Ukrainie przez sekretarza generalnego ONZ Antonio Guterresa. Było ono tłumaczone prowadzonymi negocjacjami z Rosją dotyczącymi bezpieczeństwa żywnościowego. Guterres nie chciał doprowadzić

do zwiększenia konfrontacji z Rosją. Obie strony były wówczas w trakcie prac nad porozumieniem dotyczącym tzw. „umowy zbożowej”. W obliczu przedłużającego się konfliktu militarnego, eksport ukraińskich zbóż z basenu Morza Czarnego jest jednym z najwyższych priorytetów ONZ, częściowo łagodzących skutki rosyjskiej wojny w Ukrainie. Obecnie to Federacja Rosyjska wysyła sygnały, iż wynegocjowana przez ONZ i Turcję a uzgodniona przez Rosję i Ukrainę umowa, która wygaśnie 18 maja 2023 roku, nie zostanie przedłużona, gdyż „lista żądań dotyczących eksportu nie została spełniona”. Trwający konflikt rosyjsko-ukraiński a także fakt potrzeby negocjowania z Rosją ustaleń łagodzących globalne skutki wojny na Ukrainie będzie dla Chin najbardziej odpowiednim momentem na zaostrenie polityki względem Stanów Zjednoczonych. Z tej perspektywy Rosja spełnia swoje zadanie i staje się jednym z podmiotów Globalnego Południa „grającym na Chiny”, choć nie wszystko może się w Pekinie podobać. Tym samym Pekin może liczyć na to, iż w obliczu globalnego spadku poczucia bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa żywnościowego, tematyka ta stanie się bardziej atrakcyjna dla państw rozwijających się. To z kolei ułatwi Pekinowi promowanie własnego modelu oraz eksportu poszczególnych sektorów gospodarczych takich jak przemysł farmaceutyczny w obszarze Globalnego Południa.

Rozmowa telefoniczna między prezydentem ChRL Xi Jinpingiem a prezydentem Ukrainy była wyczekiwana przez wielu obserwatorów sceny międzynarodowej. Była to pierwsza oficjalna rozmowa od momentu rosyjskiej agresji na Ukrainę, tj. od 24 lutego 2022 roku. Xi Jinping zaznaczył, iż stosunki chińsko-ukraińskie charakteryzuje 31 lat rozwoju, dzięki którym udało się wprowadzić je na poziom strategicznego partnerstwa. Podkreślił również, iż wzajemny szacunek dla suwerenności i integralności terytorialnej jest politycznym fundamentem stosunków chińsko-ukraińskich. Powyższe należy odczytywać jako próbę ocieplenia stosunków chińsko-ukraińskich, zwłaszcza w kontekście retorycznego wsparcia Federacji Rosyjskiej udzielanego wcześniej przez Pekin. Odwoływanie się do suwerenności i integralności terytorialnej na arenie międzynarodowej naturalnie służyło realizacji własnych celów politycznych (takich jak kwestia Tajwanu), niemniej stanowiło również przytyk w stronę Kremla, który dopuścił się agresji na niepodległe i suwerenne państwo. Z drugiej strony, niepokojącym dla Kijowa sygnałem stała się dalsza część wypowiedzi przewodniczącego KPCh. Xi Jinping powiedział, iż „gotowość Chin do rozwijania stosunków chińsko-ukraińskich jest spójna i jasna (...) i bez względu na to, jak zmieni się sytuacja międzynarodowa, Chiny są gotowe współpracować

z Ukrainą, aby rozwijać wzajemnie korzystną współpracę między oboma krajami”. Takim oświadczeniem lider polityczny ChRL podkreślił, iż sprawa wojny rosyjsko-ukraińskiej jest nadal otwarta, natomiast Chiny (póki co) czekają na jej rozstrzygnięcie bez własnej aktywnej roli.

Odnosząc się bezpośrednio do samej rozmowy między prezydentami Chin i Ukrainy, Xi Jinping lakonicznie stwierdził, iż „kompleksowa ewolucja kryzysu ukraińskiego ma duży wpływ na sytuację międzynarodową”. Przewodniczący KPCh podtrzymywał zatem narrację Kremla, mówiąc o konflikcie a nie o wojnie, chociaż rozdźwięk wśród chińskich elit politycznych zaczyna być zauważalny. Wang Yi w marcu br. w trakcie rozmowy z byłym francuskim szefem dyplomacji Jean-Yves Le Drianem powiedział, iż „Chiny popierają zawieszenie broni w celu powstrzymania wojny”. Wnioski płynące z tak asekuranckiego, lecz wciąż ewoluującego stanowiska Pekinu są ważne dla przyszłości rozwoju stosunków chińsko-europejskich. Sam wybuch konfliktu oraz trwająca wojna nie leżą w interesie Chin, gdyż zmusza to Chiny do balansu dyplomatycznego między strategicznie ważnymi stosunkami z Europą oraz z głównym partnerem w zakresie bezpieczeństwa energetycznego - Rosją. W szerszym, a być może najważniejszym kontekście, pozycja ChRL w nawiązaniu do wojny na Ukrainie, ma znaczny wpływ na kondycję stosunków między Waszyngtonem a Pekinem, czyli dwoma wiodącymi obecnie ośrodkami zarówno w dziedzinie gospodarki jak i polityki światowej. Kwestia ataku Rosji na niepodległe państwo w Europie jest wydarzeniem, które wyraźnie kontrastuje z forsowaną przez lata narracją dyplomacji ChRL. W dłuższej perspektywie „specjalna operacja wojskowa” Rosji na Ukrainie może stać się przysłowiowym „kijem włożonym w szprychy” chińsko-rosyjskiego tandemu. ChRL która podejmuje znaczne dyplomatyczne wysiłki w celu promocji własnych inicjatyw o charakterze gospodarczym (Global Development Initiative) ale również pokojowym (Global Security Initiative), nie może pozwolić sobie na straty wizerunkowe w tym zakresie.

Analizując deklaracje prezydenta Ukrainy należy wskazać, że kurtuazyjnie pogratulował on Xi Jinpingowi reelekcji oraz „nadzwyczajnych osiągnięć Chin” w kwestii rozwoju polityczno-gospodarczego. Dodatkowo nadmienił, iż Chiny przestrzegają celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych w sprawach międzynarodowych i wywierają ogromny wpływ na arenie globalnej. Powyższe stwierdzenie mogło implikować niejako apel strony ukraińskiej do zajęcia przez Chiny bardziej odpowiedzialnego stanowiska w kwestii bezpardonowej agresji stałego członka RB ONZ na niepodległe państwo, wbrew postanowieniom Karty NZ. Wszakże samo kierownictwo ChRL podkreślało, iż będzie trwać w wysiłkach, aby chronić status i centralną pozycję ONZ w stosunkach międzynarodowych.

Ponadto, strona ukraińska podkreśliła stosowanie się do polityki jednych Chin, co w obliczu wyczekiwanych wyników tejże rozmowy przez społeczność międzynarodową, należy uznać za piarowy i polityczny gest w stronę Chin. Zgodnie z wypowiedzią prezydenta Zełenskiego, Ukraina liczy ponadto na wszechstronną współpracę z Chinami, otwarcie nowego rozdziału w stosunkach ukraińsko-chińskich oraz współpracę na rzecz utrzymania pokoju i stabilności na świecie. Czy powyższe można interpretować jako zaproszenie do odbudowy ukraińskiej infrastruktury w warunkach *postbellum*? Zełenski przedstawiając swoje poglądy na temat wojny na Ukrainie, podziękował Chinom za pomoc humanitarną dla Ukrainy i z zadowoleniem przyjął ważną rolę Chin w przywróceniu pokoju i rozwiązaniu kryzysu środkami dyplomatycznymi. W tym kontekście Chiny mogłyby zwiększyć swą aktywność dyplomatyczną w kwestii politycznego rozwiązania kryzysu i użyć go do promocji własnych inicjatyw gospodarczych i bezpieczeństwa. Z pewnością prowadziłyby to do zantagonizowania stosunków z Rosją, na co w chwili obecnej Pekin nie może sobie pozwolić.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

